

Rana
kommune

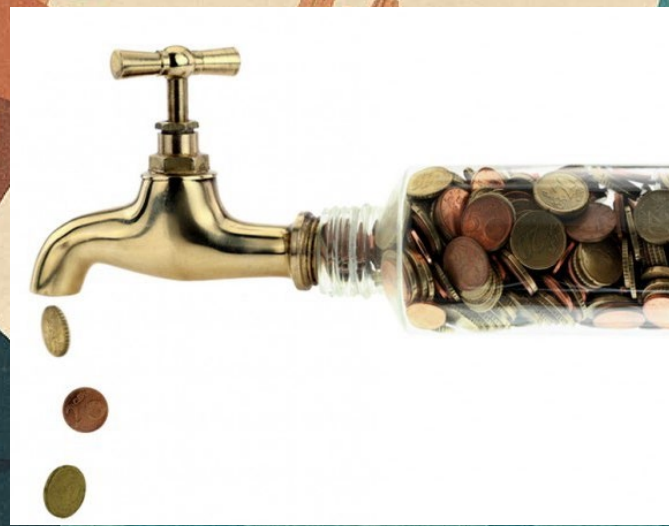
Budsjettseminar

Kommunestyret 16.06.26

Det koster det det koster
Rammene økes for å beholde
dagens nivå og struktur

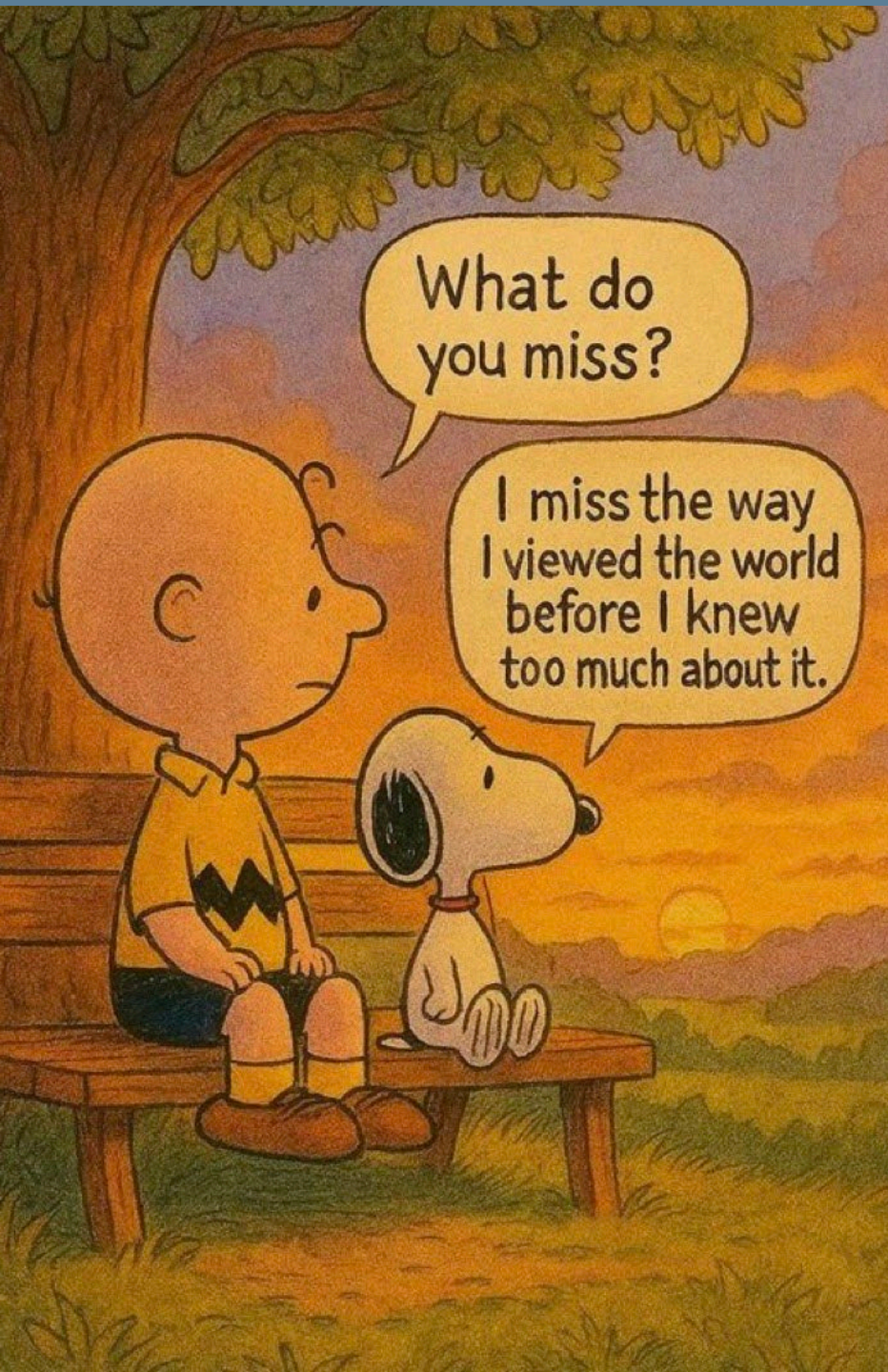
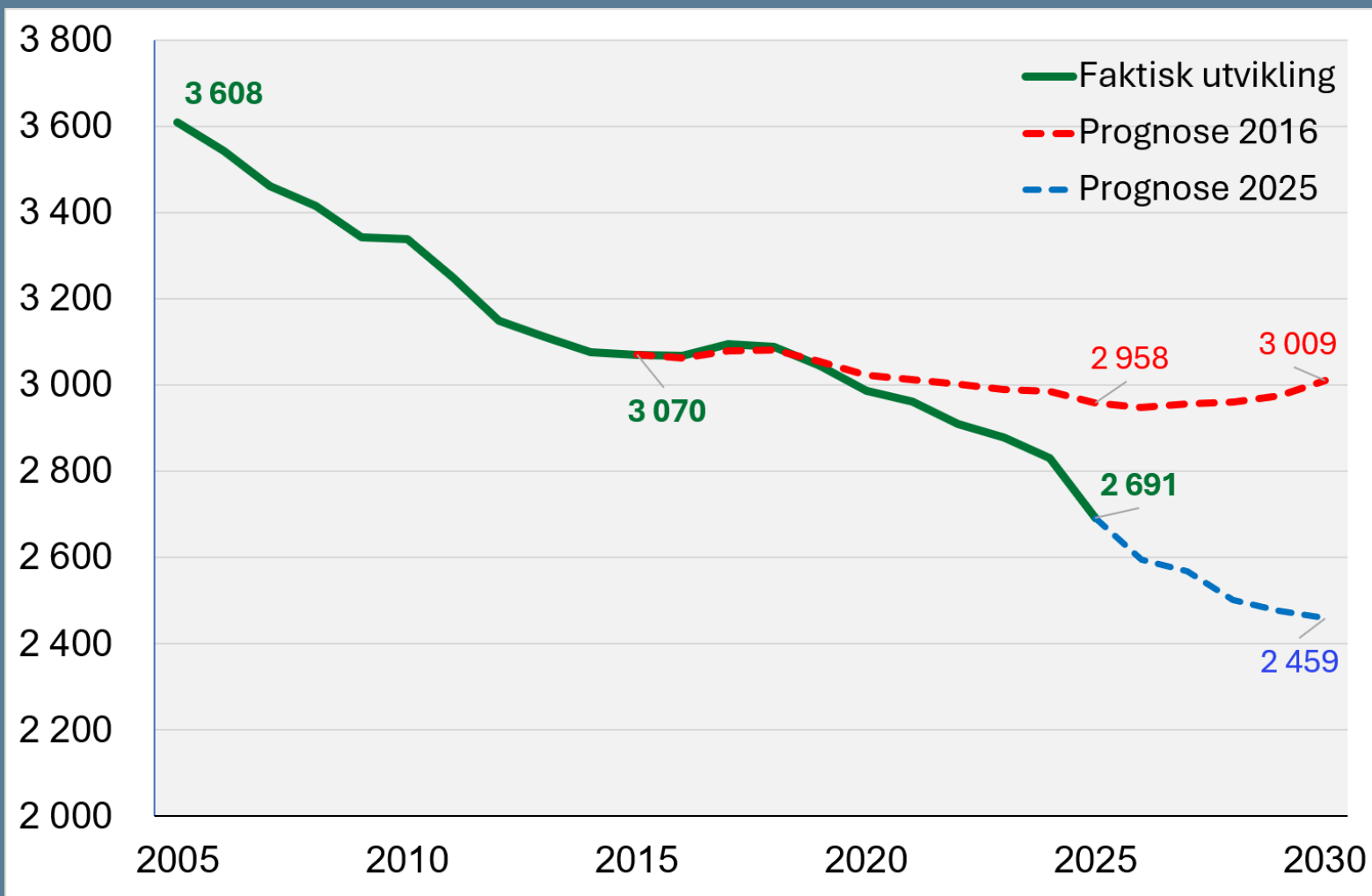

Mellomalternativet
Lovpålagte oppgaver prioriteres og
nivå justeres

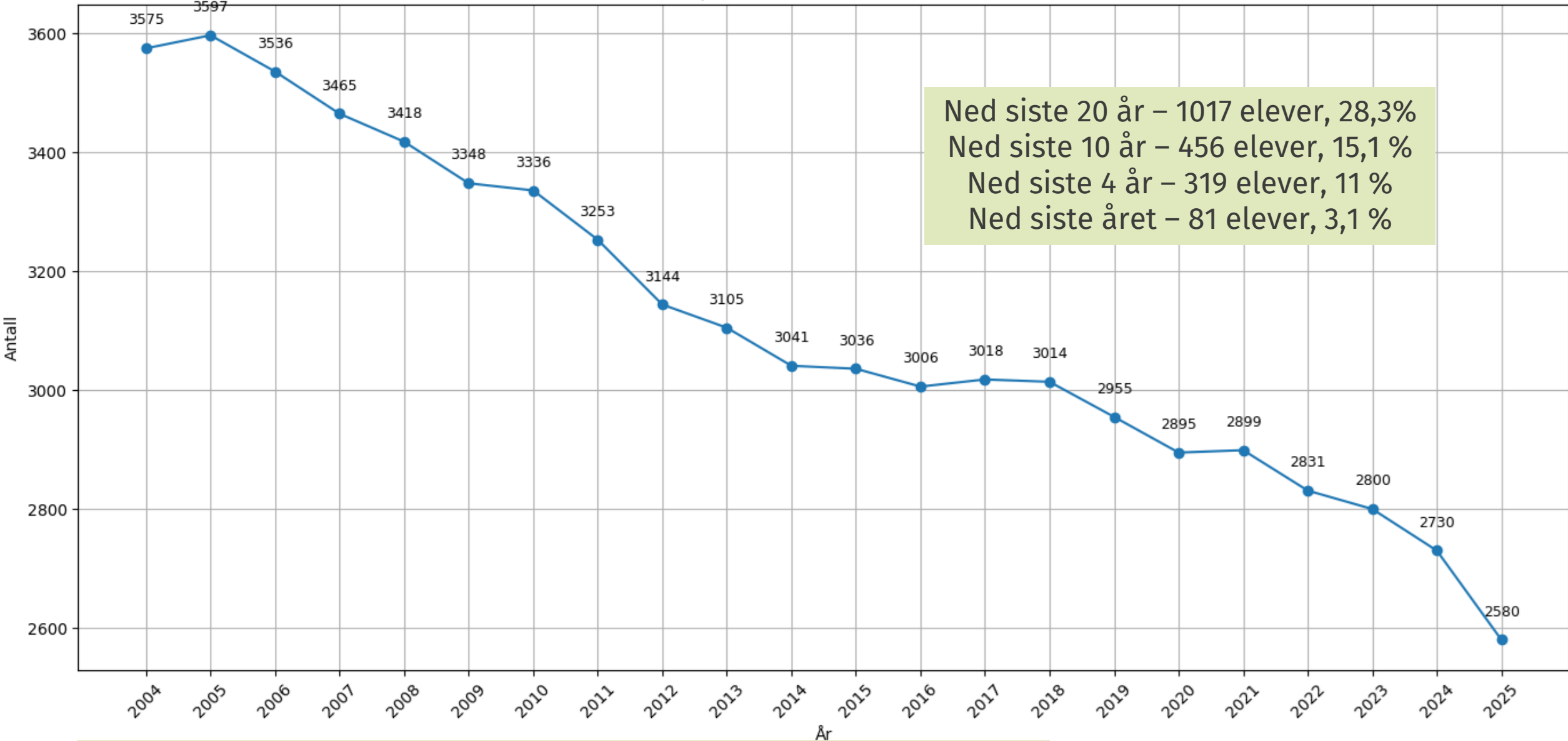

Generasjonsperspektivet
Tilpasning til demografien og
statens rammeoverføringer

Prognose elevtallsutvikling fra skolestruktursaken 2017

Elevtallsutvikling 2004 - 2026

Ned siste 20 år – 1017 elever, 28,3%
Ned siste 10 år – 456 elever, 15,1 %
Ned siste 4 år – 319 elever, 11 %
Ned siste året – 81 elever, 3,1 %

Ved oppstart av skoleåret 2026/27 det blir 2499 elever i Rana-skolen.

Tall, prognoser og fakta:

- 2499 elever i Rana-skolen fra høsten 2026, og i tillegg er 76 elever fordelt på 3 private skoler.
- 51 barn født 1. kvartal i 2026 – det gi alderskull på 204 elever og gitt lik utvikling over år 2040 elever i Rana kommune (kommunale og private). SSB tall er noe mer optimistisk, men ikke mye.
- Antall barn i barnehage er relativt stabilt med en topp i 2026-27 før det er forventet å gå nedover.
- Antall barn og unge med særlig behov øker og behovene er mer omfattende – gjelder familietjenesten, ppt, barnehage, skole og barnevern.
- Antall brukere (barn i alderen 6-15 år) i kulturskolen har gått ned fra 8,6% i 2022 til 4,2% i 2025, og i samme periode har brutto kostnader økt med 61,5 % per elev (2025-tall)
- Kommunebarometeret viser at skole (164), barnehage (174) og barnevern (237) går ned det vil si en dårligere score, mens kultur(165) går opp. Sistnevnte skyldes tidligere rapporteringsfeil.
- Arbeidskraft - 397 ansatte er over 50 år. I dag har vi 670 årsverk, men noen flere ansatte.

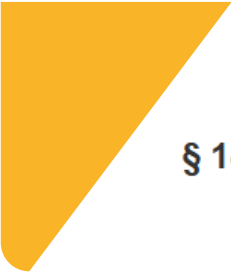

Illustrasjon: Stockbilder

Illustrasjon: Stockbilder

SKOLE

§ 1-1. *Formålet med opplæringa*

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtydning. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Hva påvirker drift og organisering av skole:

- **Formål:** «..Åpne dører mot verden og fremtiden... utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger til å kunne mestre livene sine og for å kunne delta i arbeid og felleskap i samfunnet...»
- **Lovkrav:** herunder lærernorm, bemanningsnorm SFO, kompetansekrav, tilbud om særskilt språkopplæring og krav til tilbudet til elever med særlige behov.
- **Nærskoleprinsippet og skolekretsgrenser:** inndeling etter kretsgrenser og grad av optimalisering sett opp mot organisering
- **Skolestrukturen:** nærmere bestemt antall skoler
- Antall elever som går i **private skoler**
- **Økonomiske overføringer** - fra staten vs kommunale prioriteringer/vedtak
- **Skolefaglig innhold:** læreplanverket, fag og time fordeling og læreplaner for undervisningsmetoder og forskning.
- **Bemanning- og rekrutteringsmuligheter:** fag- og arbeidsmiljø, lønnsbetingelser, avskrivning av studielån. Tilgang på personell.

BARNEHAGE

Kapittel I. Barnehagens formål og innhold

§ 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Hva påvirker drift og organisering av barnehage:

- **Lovkrav** – herunder bemanningsnorm, kompetansekrav, tilbudet til barn med særlige behov, leke og oppholdsareal.
- **Vedtekter:** åpningstider, ferieavvikling/-stenging
- **Barnehagestrukturen** antall barnehager, fordeling kommunale og private
- **Økonomiske overføringer** fra staten vs kommunale prioriteringer/vedtak
- **Barnehagefaglig innhold:** rammeplan, verdigrunnlag, arbeidsmåter og forskning.
- **Bemanning- og rekrutteringsmuligheter:** utdanningssituasjonen, fag- og arbeidsmiljø, lønnsbetingelser, avskrivning av studielån. Tilgang på personell.

**BARN- OG
FAMILIETJENESTER**

Illustrasjon: Stockbilder

Hva påvirker drift og organisering av barne- og familietjenester:

- **Lovkrav vil tjenesteinnhold:** barnevernloven, helse og omsorgstjenesteloven (forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arb i helsestasjons- og skolehelsetjenesten), integreringsloven
- **Bemanningsnormer/nivå:** barnevern er en lovpålagt tjeneste, men det er ikke krav til nivå, mer til tjenesteleveranse, det samme gjelder helsestasjon- og skolehelsetjeneste som også har veiledende norm for bemanning, kompetansekrav, tiltaksapparat uten krav til nivå.
- **Organisering:** kommunale vs private lokaler, samlokalisering og synergier
- **Økonomiske overføringer:** fra staten vs kommunale prioriteringer/vedtak
- **Bemanning- og rekrutteringsmuligheter:** utdanningssituasjonen, fag- og arbeidsmiljø, lønnsbetingelser, avskrivning av studielån

KULTUR

Illustrasjon: Stockbilder

Hva påvirker drift og organisering av kultur:

- **Lovkrav:** kun kulturskole og bibliotek er lovpålagte tjenester, men det er ikke krav til nivå for tjenesteleveransen. Det betyr at det kino og fritidstilbud ikke er lovpålagte oppgaver for kommunen.
- **Organisering:** åpningstider, ferieavvikling/-stenging, kommunale vs. private bygg.
- **Økonomi:** fra staten vs kommunale prioriteringer/vedtak, brukere og besøkende, utleie av lokaler.
- **Kulturfaglig innhold:** kulturloven, opplæringsloven, bibliotekloven og rammeplan for kulturskolen.
- **Bemanning- og rekrutteringsmuligheter:** utdanningssituasjonen, fag- og arbeidsmiljø, lønnsbetingelser, avskrivning av studielån.

UTFORDRINGER:

- Demografisk ubalanse.
- Reduserte økonomiske rammer.
- «Yngrebølgen» - økende antall barn og unge med større hjelpebehov og psykiske vansker.
- Økt detaljstyring og lovregulering fra staten.
- Manglende felles forståelse av utfordringsbildet og forventningsgap.
- Sikre god kompetanse, beholde og rekruttere.
- Bemanningsutfordringer. Sårbarhet ved fravær og vanskelig tilgang på vikarer.

SATSNINGSOMRÅDER:

- Helsefremmende arbeid, forebygging og tidlig innsats gjennom «Tidlig inn Rana», vår forebyggende plan.
- Ta ut synergier gjennom bedre tverrfaglig samhandling.
- Kompetansebygging.
- Omdømmebygging gjennom god kommunikasjon og informasjon.
- Transformasjon av oppgaver og tjenester gjennom digitalisering.
- Tilpasse oss endringer i rammebetingelser og etablere en kultur for endring og utvikling.
- Samle tjenester, samtidig som vi er mer ute i virksomhetene.
- Få på plass en oppvekststruktur for fremtiden som sikrer god tjenestekvalitet.

Dette jobber vi konkret med

Personal og ledelse

Omdømme
Rekruttering
Arbeidsmiljø
Redusere sykefraværet

Utvikle kulturlivet

Kulturstrategi
Rådhus- og kulturkvartal
Tilgjengeliggjøre lokaler
Samarbeidsavtale med kulturet

Utvikling av møteplasser for ungdom og personer med funksjonsvariasjoner

Fremtidens kulturskole

Kartlegge behov og mulige nye brukergrupper
Samarbeid med skole og barnehage, jfr. Ny rammeplan

Digitalisering

Lettere inngang for innbyggerne
Rom for faglig utvikling

Pakkeforløp flyktninger

Bedre tverrfaglig samhandling ved bosetting og inkludering av flyktninger

Samarbeid med frivillighet

for å utvide, videreutvikle, opprettholde og koordinere aktiviteter
Sammen søke tilskuddsmidler

Trygt og godt barnehage- og skolemiljø

Barnesyn
Forhindre mobbing
Ulike forebyggende tiltak

Språkutvikling og lesing

Overordnet leseplan for Rana-skolen
Språkplan og språknettverk i barnehagene

Bibliotekprosjektet

Samarbeid mellom barnehager, skole og bibliotek
Leselyst

Demokrati og verdier.

Inkludering og fellesskap
Med fokus på delaktighet og ulikhet som ressurs.

«Han fikk muligheten til å delta på Seire tilbudet til skolen, slik at han fikk et pusterom fra alle fag-kravene, og slik at han fikk muligheten til å være sammen med andre som hadde lignende utfordringer, for å bygge sosial kompetanse.

Han vegret seg ikke lengre for å gå på skolen. Han ble sakte, men sikkert gradvis mer og mer engasjert i skolefagene. Han begynte å legge fremtidsplaner, tenke ut hvilke skoler han skulle gå på for å få drømmejobben, og fikk tanker på å gå 5 år videreutdanning.

Han hadde en fantastisk sosiallærer som samarbeidet med ham for å utvikle timeplanen. Oppfordringen fra PPT ble ikke fulgt blindt, men tilpasset ut fra det skolen, lærerne og sosiallæreren så fungerte.

Etter hvert ville han ha en timeplan med mindre Seire, for å nå utdanningsmålene han satte seg. Han hadde i utgangspunktet karakterfritak, men siden det gikk så bra, ville han ha karakterer.»

Tilbakemelding til mor av elev ved Rana ungdomsskole

Tidlig inn Rana – vår forebyggende plan

KREVER INNSYN I TEKSTMELDINGER

Før første gang går sivilombud Hanne Harlem til retten for å få Kvitsøy kommune til å utlevere tekstmeldinger i en innsynssak.

SIDE 6-7

FLERE OPPTATT AV KJERNEKRAFT

Selv om noen også melder seg ut, øker antallet medlemmer i interesseorganisasjonen Norske kjernekraftkommuner.

SIDE 8

Vi kommer ikke unna drastisk nytenking i helse og omsorg

LEDER SIDE 15

Kommunal Rapport

Utsørgt av partier og organisasjoner • 40. årgang • kommunal-rapport.no

Skole

Forsket seg fram til lavere fravær

Ved Rana ungdomsskole har et forskningsprosjekt bidratt til en **MARKANT NEDGANG** i elevenes fravær. Skolen med avdelingsrektor Hilde Thoresen og lærer Jørgen Lynghei i spissen har endret hvordan de møter elever og foreldre.

KRONIKK: Spørsmål rundt kommunestørrelse kommer til å treffe mange kommuner, særlig i grisgrønde strøk.

KR Ny episode hver uke

Lytt til **Kontrollutvalget** med politisk redaktør Agnar Barbo og journalist Jakob Blom

Scan og lytt

RAUS-prosjektet på Nordlandssendingen

Distriktsnyheter Nordland - NRK TV

Distriktsnyheter Nordland - NRK TV
Distriktsnyheter fra Nordland.

tv.nrk.no

10. TORSDAG 4. JUNI 2026

Grunnskole

Avdelingsrektor Hilde Thoresen og lærer Jørgen Lynghei rydder for fotografen kommer. Arbeidet med skolefravær har også handlet om å skape nye ord og uttrykk.

Elevfraværet har stupt: – Lærerne her kan ta en «joke»

En av landets største ungdomsskoler har tatt grep for å få ned skolefraværet. I Rana bestemte de seg for å kutte i lekseene og innføre mer lek. Da stupte fraværet.

Lars-Petter Kalkenberg Journalist

Barbo Andersen Journalist

Vi rapporterer fra Mo i Rana

Publisert 6. juni kl. 10:20

Ved Rana ungdomsskole mener de trivsel er nøkkel for å lykkes. Skoleledelsen og lærerne har gjort noe med egne holdninger og arbeidsmetoder. Og nå er det færre elever som sitter hjemme.

FOTO: LARS PETER KALKENBERG / NRK

Skolefraværet

Skolefraværet har gått ned med 7 prosent, og elevenes skolefravær er nå på sitt laveste på 10,2 prosent. Dette er et resultat av skoleledelsens og lærernes grep for å få ned skolefraværet. De har gjort noe med egne holdninger og arbeidsmetoder. De har innført mer lek og mindre lekseer. De har også gjort noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder. De har gjort noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder.

Skolefraværet

Skolefraværet har gått ned med 7 prosent, og elevenes skolefravær er nå på sitt laveste på 10,2 prosent. Dette er et resultat av skoleledelsens og lærernes grep for å få ned skolefraværet. De har gjort noe med egne holdninger og arbeidsmetoder. De har innført mer lek og mindre lekseer. De har også gjort noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder.

Skolen sluttet å skyldre på elevene – da sank fraværet

Elevfravær øker i mange land. Nå har Norges største ungdomsskole **FORSKET** på løsninger som kan få nasjonal betydning.

Høsten 2019 var Norges største ungdomsskole med 800 elever og 14 lærere i Rana kommune. De angjeldende elevenes skolefravær var på 10,2 prosent. Det var mye av dette som var fravær på grunn av sykdom eller andre årsaker som foreldre og lærere ikke kunne gjøre noe med.

Skoleledelsen bestemte seg for å gjøre noe med dette. De bestemte seg for å gjøre noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder. De bestemte seg for å gjøre noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder.

De bestemte seg for å gjøre noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder. De bestemte seg for å gjøre noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder.

BEKYMRETSFULLE SKOLEFRAVÆR

Skolefraværet har gått ned med 7 prosent, og elevenes skolefravær er nå på sitt laveste på 10,2 prosent. Dette er et resultat av skoleledelsens og lærernes grep for å få ned skolefraværet. De har gjort noe med egne holdninger og arbeidsmetoder. De har innført mer lek og mindre lekseer. De har også gjort noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder.

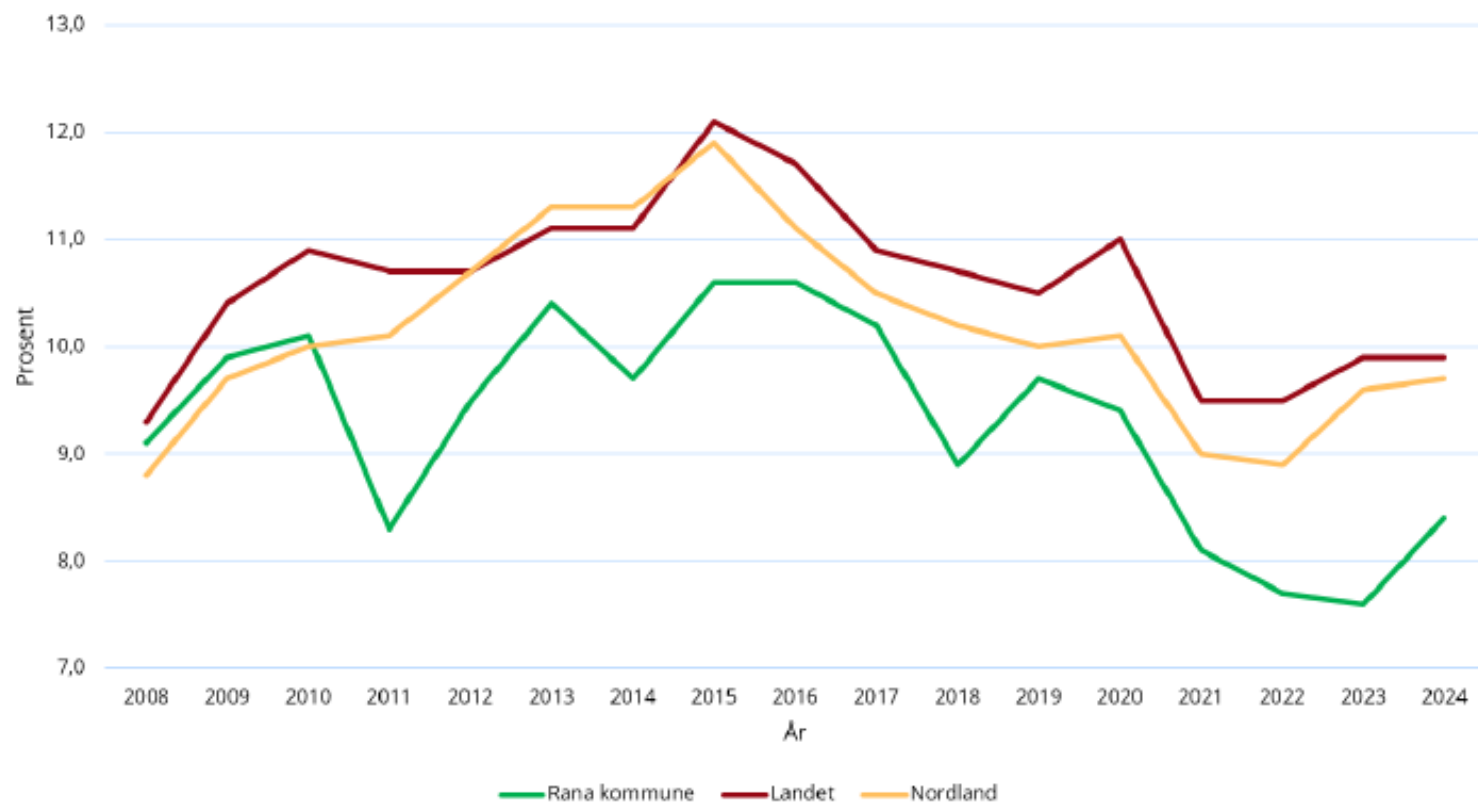
Skoleledelsen og lærerne har gjort noe med egne holdninger og arbeidsmetoder. De har innført mer lek og mindre lekseer. De har også gjort noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder.

De har gjort noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder. De har gjort noe med sine egne holdninger og arbeidsmetoder.

Fagmiljø større enheter

Ungt utenforskap

Ungt utenforskap (Prosent i alder 15-29 år utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak) i Rana kommune sammenlignet med gjennomsnittet for Nordland og landet. Kilde: SSB

**Veien videre er
avhengig av hvordan vi
skal bruke ressursene
fremover – hvilket av
perspektivene vi legger
til grunn for fremtiden**

Oppvekst og kultur	2026	2027	2028	2029
Digitaliseringsprosjekt - stab oppvekst og kultur	0	0	-500 000	-1 000 000
Effekt av forebyggende arbeid på tyngre tiltak (barnevern)	-1 000 000	-2 000 000	-3 000 000	-4 000 000
Etablere ressursenhet for barnehagebarn med særlig omfattende behov	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Innbyggertorg inn i bibliotek	-800 000	-800 000	-800 000	-800 000
Innsparing PPT/Logopedtjenesten - stillingsreduksjon og leiekostnader	0	-100 000	-700 000	-700 000
Ledelse fritidstjenesten overføres til familietjenesten	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Nedtrekk stillinger - barnetallsutvikling	0	0	-900 000	-2 600 000
Omstilling kulturskolen	-800 000	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000
Omstilling og samhandling med lag og foreninger i arbeidet med tilrettelegging av fritidsaktiviteter	-500 000	-750 000	-1 000 000	-1 000 000
Oppsigelse av leide lokaler kulturskolen	0	-350 000	-700 000	-700 000
Oppsigelse av leide lokaler PIR-bygget	0	0	0	-5 000 000
Oppsigelse av leide lokaler RAVO	-1 050 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Reduksjon merkantile stillinger stab oppvekst og kultur	-950 000	-1 150 000	-1 150 000	-1 150 000
Redusere åpningstid SFO	-300 000	-450 000	-450 000	-450 000
Redusert åpningstid kommunale barnehager	-1 150 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Samordning og organisering skoledag, SFO-tilbud og kulturskole	0	-1 000 000	-1 500 000	-1 500 000
Skolestruktur og endring av skolekretsreiser/opptaksområder	-9 800 000	-24 900 000	-29 900 000	-31 200 000
Stillingsreduksjoner 2 årsverk barne og familie	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000
Strukturtiltak barnehage - nedlegging og flytting av tre barnehager	-2 700 000	-3 500 000	-3 500 000	-4 750 000
Vurdere nedleggelse eller omstilling av Fosterhjem Helgeland	0	-300 000	-300 000	-300 000
Uløst demografinedtrekk 2026-2029	-1 635 000	5 945 000	-1 726 000	-11 531 000
Sum rammereduksjoner og demografitiltak oppvekst og kultur	-23 755 000	-38 125 000	-54 896 000	-75 451 000
		4 310 000	2 584 000	-8 947 000

Totalt utgjør struktursaken rundt 44,5 mill. kr.

Muligheten for å ta ut beregnet effektivisering innenfor blå merking redusert, pga politiske vedtak og sammenhenger med struktursak.

Rammetilpasning tjenester 2026 - 2029

Sektor	2026	2027	2028	2029	Prosent *)
Støttetjeneste	1,8	3,1	4,3	6,1	4,5 %
Oppvekst og kultur	23,8	38,1	54,9	75,4	11,0 %
Helse og mestring	11,8	22,3	31,2	38,4	5,1 %
Nav kommune	0,6	1,1	1,5	2,1	3,9 %
Tekniske tjenester	5,8	9,8	13,0	17,2	7,6 %
Kirkelig Fellesråd	0,2	0,3	0,4	0,6	3,9 %
Totalt	44,0	74,7	105,3	139,8	7,5 %

*Uløst omstillingsbehov
oppvekst og kultur*

16

26

39

52

Illustrasjon: Co-pilot

Mulig, tja anbefalt, nei

Betyr at vi stikker hodet i sanden for fremtidens utfordringer

Økonomi		5 (34)
Investeringer	Brutto investering skoleanlegg	30 000
	Investering infrastruktur	0
	Momskompensasjon	-6 000
	Salg tomter/bygg	-12 600
	Lån	11 400
	<i>Endring gjeldsgrad</i>	0,4
Sum endring kapitalkostnader		798
Driftskostnader	Reduserte lønnskostnader	-2 700
	Reduserte FDV-kostnader *	-1 603
	Skoleskyss	
	Redusert overføring fra staten	
	Reduserte leiekostnader **	-3 300
	Red. drift fritidstjenesten	
	Legge ned fritidstjenesten	-5 840
	Red. drift kulturskolen	-7 140
	Red. drift bibliotek	-5 219
	Red. drift familietjenesten	
	Legge ned familietjenesten	-7 398
Red. tilskudd 52 %	-2 613	
Red. tilskudd 50 %		
Sum endring driftskostnader		-35 813
Sum endring drift og kapital		-35 015

28,2
mill.kr.

Det koster det det koster

Betyr at rammene økes for å beholde dagens nivå og struktur

Bemanning – Vil ikke klare å rekruttere, hverken nok hoder eller rett kompetanse, kan føre press på arbeidsmiljøet og økt sykefravær.

Kvalitet – smører tynt utover, de svakeste taper, barnehager vil kunne få preg av oppbevaring og ikke pedagogiske tilbud, og både SFO og barnehage vil slite med å holde åpent.

Økonomi – enhetskostnadene vil øke per barn/elev, prioriterer oppvekst fremfor andre tjenester, bygg/lokalisering blir viktigere enn innhold, helhetstenkningen forvitrer og før eller senere vil det bli vanskeligere å holde budsjettammene og pengene ta slutt.

Mellomalternativet

Lovpålagte oppgaver prioriteres og nivå justeres

Bemanning – fremdeles personal- og rekrutteringsutfordringene innenfor barnehager og skoler, men det betyr at vi ikke lenger skal ha egen kompetanse innenfor tiltaksapparatet til familier og kultur.

Kvalitet – ta ned nivået på tjenestetilbudet og legge ned ikke lovpålagte oppgaver, redusere tilskudd til lag for foreninger – går først og fremst utover forebygging/tidlig innsats og kultur- og idrettstilbudet. De svakeste blir taperne og vi får en mindre attraktiv by.

Økonomi – prioritere barnehager og skoler, på bekostning av øvrige tilbud både i egen sektor, men i hele det kommunale tjenestetilbudet. På lengre sikt vil de reduserte utgiftene føre til økte utgifter både i kommunen, men for samfunnet forøvrig.

Generasjonsperspektivet

Tilpasning til demografien og statens rammeoverføringer

Bemanning – behovet for et noe lavere antall ansatte kombinert med større fagmiljø vil bidra til å lette rekrutteringssituasjonen.

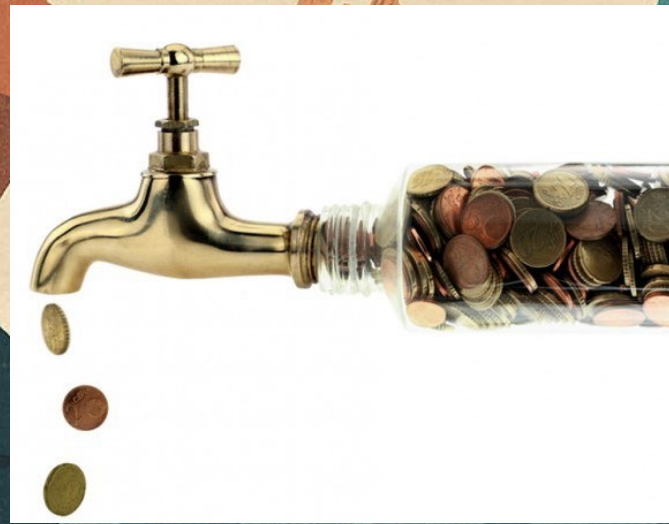
Kvalitet – større mulighet til å skaffe ansatte med rett fagkompetanse på rett sted, noe som vil være sentralt for kvaliteten, vil kunne prioritere barn og unges på alle tre arenaer; hjem, barnehage/skoler og fritid, samtidig som vi kan beholde og utvikle kulturtilbudet for alle innbyggere.

Økonomi – økonomien følger demografien og vi får bedre balanse og en mer bærekraftig helhet for alle tjenester.

Hva skal vi omstille til? Eller vil vi ikke omstille?

Det koster det det koster
Rammene økes for å beholde
dagens nivå og struktur

Mellomalternativet
Lovpålagte oppgaver prioriteres
og nivå justeres

Generasjonsperspektivet
Tilpasning til demografien og
statens rammeoverføringer

Hvordan skape den beste fremtiden for Rana kommune gitt de forutsetningene vi har?